

tidelig lejlighed, men det er et ærligt og ædrueligt forsøg på at gøre geografiens bo op som et led i det moderne amerikanske kulturliv.

Niels Nielsen.

C. C. F. M. Le Roux: De bergpapoea's van Nieuw-Guinea en hun woongebied. Deel I-III XXV + 1029 sider, 201 plancher, 4 kort. Udgivet af Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap. Leiden, E. J. Brill, 1948-50.

Den tidligere direktør for Rijksmuseum voor Volkenkunde i Leiden, Le Roux, nåede lige før sin død i 1947 at gøre manuskriptet til det foreliggende værk så vidt færdigt, at det uden alt for store vanskeligheder lod sig gøre at udgive 1. bind ved Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap's 75-års jubilæum i 1948.

Værket fremtræder som en publikation af materiale fra den af KNAG i 1939 udsendte ekspedition til Ny Guinea (under ledelse af Le Roux) suppleret med materiale fra Le Roux's deltagelse i en hollandsk-amerikansk ekspedition i 1926 til samme område. Ud over dette førstehåndsmateriale har Le Roux benyttet og sammenarbejdet den forhåndenværende litteratur om de omhandlede bjergpapuaer, således at værket i alt væsentligt omfatter, hvad der på indeværende tidspunkt vides om de pågældende folk.

De i bogen behandlede bjergpapuaer — det drejer sig alene om stammerne i den vestlige del af det centrale bjergland i Hollandsk Ny Guinea — er kun lidet kendt. Første gang, man kom i forbindelse med bjergbefolkningen i disse egne, var i 1910. Siden den tid har såvel missionærer og koloniembedsmænd som videnskabelige ekspeditioner været i forbindelse med forskellige bjergpapuastammer, og der er efterhånden fremkommet en del oplysninger om disse folk, dels i embedsmandsrapporter, dels i både videnskabelige og populære tidsskriftsartikler og afhandlinger. Kun få af disse meddelelser er dog skrevet af etnografer, og ingen af dem bygger på ophold af længere varighed blandt bjergpapuaerne. Le Roux selv har i 1939 opholdt sig i det pågældende område i godt 5 måneder; uheldigvis kunne han i denne tid ikke arbejde alene som etnograf, men det var samtidigt hans opgave at udforske så stor en del af landet som muligt. Som følge heraf er han kommet rundt til adskillige bebyggelser blandt forskellige stammer, men har kun kunnet opholde sig kort tid hvert sted. Le Roux gør selv opmærksom på det for etnografisk undersøgelse uheldige heri. Alle-rede undersøgelsen af dagliglivet er til tider ikke ganske let, da ankomsten af en ekspedition til en bebyggelse i høj grad vender op

og ned på tilværelsen for de indfødte, men særlig vanskelig bliver naturligvis undersøgelsen af den åndelige kultur — yderligere vanskeliggjort ved, at Le Roux ikke kunne sproget. Forfatteren anser selv de i det foreliggende værk givne oplysninger om den materielle kultur for sikre, hvorimod han ikke udelukker muligheden af misforståelser, hvad angår den åndelige kultur.

Værket består af 3 bind, heraf er de to første tekstbind, medens det tredje udelukkende indeholder billedstof, dels fotografier, dels tegninger af etnografica. Indholdsmæssigt falder værket i to dele, svarende til de to hverv, Le Roux samtidigt måtte røgte under ekspeditionen: en topografisk beskrivelse af det pågældende område og en etnografisk beskrivelse af befolkningen; desuden findes forrest i bind I en oversigt over opdagelsesrejser i det centrale bjergland i Hollandsk Ny Guinea.

Den topografiske del, der omfatter 64 sider, er et fuldt ud selvstændigt afsnit, som med lige så stor ret kunne have været publiceret for sig. Det omfatter en beskrivelse af landets overfladeforhold og hydrografi; de oplysninger af geografisk art, som man gerne havde set som indledning til det etnografiske afsnit — oplysninger om klima og plantevækst m. v. — findes i begyndelsen af det kapitel, der omhandler dragten.

Ud over det opdagelseshistoriske indledningskapitel og det topografiske afsnit indeholder bind I beskrivelsen af den materielle kultur, medens bind II omfatter den åndelige kultur indbefattet samfundsmæssige forhold.

Efter det kendskab, man i øjeblikket har til de her omhandlede bjergpapuaer, synes de forskellige stammers kultur at være så godt som ens, men forfatteren ser ikke bort fra, at nye undersøgelser vil kunne vise en større kulturel forskel mellem de enkelte stammer.

Bjergpapuaerne bor i landsbyer med 3—12 huse. Deres vigtigste erhverv er agerbrug, der drives som svedjebrug under benyttelse af en primitiv terrassering såvel som gravning af afvandingsgrøfter; det eneste agerbrugsredskab er gravestokken. Man dyrker først og fremmest batat og taro.

Ved siden af agerbruget spiller svineavl en meget stor rolle. Svinet, der bortset fra hunden er det eneste husdyr, er bjergpapuaernes værdifuldeste ejendom, og rigdom regnes efter, hvor mange svin man har. Som offerdyr spiller svinet desuden en stor rolle.

I forhold til agerbrug og svineavl spiller jagten en underordnet rolle; det vigtigste jagtdyr er vildsvinet. Fiskeri findes kun få steder.

Våben og redskaber er først og fremmest lavet af sten; desuden bruges ben og bambus. Det vigtigste redskab er den slebne stenøkse, som kun fremstilles få steder, hvorfra den ved handel spredes over hele området. — Af våben er bue og pil de vigtigste; desuden benyttes spyd. Våbnene har især betydning som jagtvåben, for i modsætning til mange andre af Ny Guineas indfødte er bjergpapuaerne kun lidet krigeriske.

2. del omhandler som nævnt den åndelige kultur.

Det falder stærkt i øjnene, hvor ringe den kunstneriske udvikling er; der findes blandt bjergpapuaerne intet af den rige træskæring, som findes så mange steder på Ny Guinea; der er ingen udsmykning af husene, ingen anefigurer; den eneste ornamentik er indridsede, med kalk udfyldte geometriske mønstre på pile og øresmykker af bambus.

Med religionen kommer vi ind på de mere usikre områder. Så meget kan siges, at himmellegemerne, i første række sol og måne, betragtes som mægtige overnaturlige væsener. Ved siden af dem findes en mængde ånder, dels naturånder, dels afdødes ånder, til hvilke man ofrer; svinets betydning som offerdyr er allerede omtalt.

Samfundslivet er ikke vidt udviklet. Enheden er familien, som igen er del af en æt (toema), der er patriarkalsk og exogam; hvorvidt den er totemistisk, er tvivlsomt. Der findes en høvding for hver landsby, men han har næppe større magt. Jorden tilhører ætten som sådan; den enkelte familie har ret til den jord, den dyrker, men forfatteren har det indtryk, at når jorden opgives, går den tilbage til ættens fælleseje. —

Efter gennemgangen af kulturen gives nogle oplysninger om sproget, vedføjet ordlister.

Bogen slutter med to tillæg: det ene omhandlende petrografisk undersøgelse af stenøkserne, af C. M. de Sitter-Koomans; det andet er skrevet af Jaap Kunst og behandler musikken hos de indfødte i det vestlige Ny Guinea; der er dog her i ringe grad tale om bjergpapuaerne, hvis eneste musikinstrument er "jew's harp".

Værket giver en omhyggelig gennemgang af bjergpapuaernes etnografi, så man får et såvidt udtømmende billede af deres kultur, som det på nærværende tidspunkt er muligt; men Le Roux redegør også ofte for, hvor mangelfulde oplysninger man på mange punkter har selv inden for den materielle kultur; som et enkelt eksempel kan blot nævnes, at der endnu ikke findes nogen skildring af bjergpapuaernes jagt, som grunder sig på selvsyn. Og når vi kommer ind på den åndelige kultur, er oplysningerne langt mere mangel-

fulde og usikre. Det er allerede nævnt, at der ikke kan siges noget sikkert med hensyn til et så vigtigt spørgsmål som forekomst af totemisme, men det er kun et enkelt eksempel. Og når vi kommer ind på religiøse ceremonier, turde det være meget tilfældigt, hvad der er fremkommet.

I det store og hele fremtræder kulturen som omtalt som ret ensartet, men Le Roux undersøger omhyggeligt under gennemgangen af de enkelte kulturelementer, hvilke forskelligheder der findes mellem de omhandlede stammer. Det må i denne forbindelse beklages, at der ikke i begyndelsen af den etnografiske del er givet en fortegnelse over de forskellige stammer; først i et af de seneste etnografiske kapitler opregnes alle bjergpapua-stammerne med henblik på en undersøgelse af deres geografiske fordeling og inddeling i ætter, og det er i begyndelsen ofte vanskeligt at se, hvorvidt en given stamme hører til bjergpapuaerne, eller om der er tale om en af kystpapua-stammerne i Hollandsk Ny Guinea, med hvilke Le Roux ofte drager sammenligning, ligesom han iøvrigt flittigt drager sammenligning med andre dele af Ny Guinea, såvel som med andre dele af Melanesien og med Indonesien. Der kan i denne forbindelse være grund til at gøre opmærksom på, at hollandske etnografer har en stærk tendens til som følge af Ny Guineas politiske sammenhæng med Indonesien, også etnografisk at regne Ny Guinea med til Indonesien; Le Roux danner ingen undtagelse herfra: Ny Guinea omtales i nærværende værk snart som hørende til Melanesien, snart som hørende til Indonesien.

Med sin grundige gennemgang af bjergpapuaernes etnografi bygget dels på egne iagttagelser, dels på en grundig benyttelse af den forhåndenværende litteratur, såvel som ved stadig at påpege hullerne i vor viden, punkter på hvilke fremtidig forskning bør sætte ind, har Le Roux givet os et værk, der er af allerstørste betydning for den, som vil beskæftige sig med Ny Guineas kultur. Så meget mere beklageligt er det, at værket er skrevet på hollandsk og ikke på et af hovedsprogene; hertil kommer, at forfatteren er tilbøjelig til i vid udstrækning at benytte malajiske betegnelser — en følge af at han knytter Ny Guinea til Indonesien — hvilket ofte gør forståelsen vanskelig. De fleste kender formodentlig ordet *kampung*, men hvor mange ved, at *rimboe* er det samme som urskov; og når man dog forlængst i etnografisk forskning har knæsat det polynesiske ord *tabu*, synes det urimeligt at benytte ordet *pemali*, som dog kun kan forventes kendt af de forskere, som i særlig grad beskæftiger sig med Indonesien. Det skal også nævnes, at det ikke er lyk-

kedes anmelderen at blive klar over, hvad det er for et dyr, der under betegnelsen *koeskoes* omtales som værende et af de vigtigste jagtdyr.

Der er endnu en vanskelighed ved benyttelsen af bogen, nemlig ordningen af bibliografien. Denne er delt i 3 afsnit, det første omfattende bøger om Hollandsk Ny Guinea, det andet om det øvrige Ny Guinea og nærmest omliggende områder, og det tredje almindelig etnografiske værker. Inden for disse 3 grupper er værkerne i den første ordnet efter året for den rejse, de bygger på, medens de i de to andre grupper er anbragt efter udgivelsesår. Følgen er, at bøger skrevet af samme forfatter, ofte må søges flere forskellige steder i bibliografien.

Værket fremtræder i et meget smukt udstyr, både hvad angår papir og tryk, og hvad angår det fortrinlige billedmateriale. Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap kunne ikke på bedre måde have fejret sit 75 års jubilæum end ved udgivelsen af dette værk.

Inger Wulff.

Walter Kolarz: Russia and her Colonies. London 1952. 335 sider.
14,5×22,5 cm. Pris 25 sh.

Den geografiske undervisning og oplysning savner stadig materiale til den regionale behandling af Sovjetunionen. Der er ganske vist udgivet en række håndbøger om dette landområde på flere vesteuropæiske sprog, men man savner i en række tilfælde mulighed for kontrol, fordi de anvendte kilder ofte er vanskeligt tilgængelige. Noget lignende gælder det her foreliggende arbejde, og enhver bedømmelse af det må derfor tages med reservation.

Emnet er iøvrigt af meget stor betydning for bedømmelsen af Sovjetunionens geografi, idet forfatteren har sat sig den opgave især at gøre rede for de racemæssige, sproglige, nationale og religiøse folkegrupper indenfor Sovjetunionens grænser, som ikke direkte er knyttede til de slavisk talende folk. Redegørelsen omfatter f. eks. tyrkisk talende folk, folk af den finsk-ugriske sprogæt, folk af mongolsk sprogæt, tyskere, jøder, Kaukasus-folkene, alle i den vestlige del af Sovjetunionen, og i noget mindre omfang folkeslagene i Turan og Sibirien.

Forfatteren giver i reglen en sproglig og undertiden historisk baggrund for den situation, der forelå, da Sovjetunionen skulle til at organisere et økonomisk-politisk samliv mellem folkeslag, der var af vidt forskellig karakter, og som tilmed var spredt over et uhyre areal.